

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 176/2026-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 3. [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Studio Legale, s.r.o., Mostová 2, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 8Co/44/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Žiline v konaní pod sp. zn. 8Co/44/2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Žiline v konaní sp. zn. 8Co/44/2023 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi 1 **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie vo výške **1 500 eur** a každej zo sťažovateľiek 2 a 3 vo výške **750 eur**, ktoré im **j e** Krajský súd v Žiline **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Žiline **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **2 067,83 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. januára 2026 a doplnenou 23. marca 2026, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 176/2026-21 z 26. marca 2026 prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu, domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu v označenom konaní. Súčasne navrhujú, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľovi 1 primerané finančné zadosťučinenie 4 000 eur a sťažovateľkám 2 a 3 po 2 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že sťažovatelia vystupujú ako žalovaní v konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 17C/82/2018, v ktorom sa žalobca [REDAKOVANÉ] domáha určenia neplatnosti dobrovoľnej dražby vykonanej 6. augusta 2018, ktorej predmetom bol jeho byt. Okresný súd rozsudkom z 26. októbra 2022 žalobu zamietol a sťažovateľom priznal nárok na náhradu trov konania. Žalobca podal proti rozsudku 3. januára 2023 odvolanie, spis bol predložený na rozhodnutie krajskému súdu 20. marca 2023 a konanie sa vedie pod sp. zn. 8Co/44/2023. V máji 2023 krajský súd vyzval sťažovateľov na doloženie plných mocí v zaručenej konverzii, ktoré boli krajskému súdu obratom predložené.

3. Krajský súd ku dňu doručenia vyjadrenia ústavnému súdu 14. apríla 2026 v napadnutom konaní o odvolaní žalobcu nerozhodol, nenariadil termín pojednávania ani verejného vyhlásenia rozhodnutia.

4. Pred okresným súdom zároveň prebieha konanie vedené pod sp. zn. 46C/31/2020 o žalobe sťažovateľa 1 o vypratanie nehnuteľnosti (sporného bytu) proti žalovanému [REDAKOVANÉ], ktoré bolo uznesením zo 16. januára 2024 prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 17C/82/2018 o určenie neplatnosti dražby.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia namietajú nečinnosť krajského súdu (trvajúcu ku dňu podania ústavnej sťažnosti dva roky a osem mesiacov), ktorý okrem výzvy na doplnenie plných mocí nevykonal jediný úkon vo veci. Od jeho rozhodnutia pritom závisí aj postup v konaní o vypratanie nehnuteľnosti. Sťažovateľ 1 nemá do nehnuteľnosti prístup už viac ako sedem rokov. Predmet napadnutého konania pritom neindikuje jeho skutkovú náročnosť ani žiadna zo strán k prietahom nijakým spôsobom neprispela.

III. Vyjadrenie krajského súdu

6. Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že čas potrebný na rozhodnutie veci negatívne ovplyvnila jej skutková a právna náročnosť. Tá sa prejavila v potrebe vykonania dokazovania väčším počtom listinných dôkazov, rozsahom spisu a pripojeného dražobného spisu, meniacou sa judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (5Cdo/56/2024, 7Cdo/15/2021). Upriamil pozornosť na početné zmeny zloženia senátu, resp. zákonného sudcu, či už z dôvodu potreby implementácie novej súdnej mapy, ako aj z dôvodov na strane konajúcich sudcov, z organizačných dôvodov a poukázal na množstvo pridelených i prerozdeľovaných spisov.

7. Vzhľadom na to, že vyjadrenie krajského súdu nepopiera sťažovateľmi uvedenú chronológiu úkonov v namietanom konaní, resp. obsahuje tvrdenia pokryté ustálenou judikatúrou ústavného súdu najmä vo vzťahu k organizačným nárokom na konajúci senát, resp. k upozorneniu na všeobecne známu preťaženosť súdov, ústavný súd nepovažoval za nevyhnutné vyzývať sťažovateľov na zaujatie stanoviska k danému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o vzniku zbytočných prietáhov nečinnosťou krajského súdu v odvolacom konaní.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021)] je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

11. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd nespochybňuje, že okolnosti uvádzané vo vyjadrení krajského súdu môžu naznačovať vyššiu právnu (prípadne aj skutkovú) zložitosť prejednávaného sporu, avšak v okolnostiach veci (trojročná absolútna nečinnosť krajského súdu, k tomu pozri ďalej) ju ako ospravedlnenie ústavný súd neakceptuje. V tejto súvislosti porov. aj mutatis mutandis III. ÚS 57/2024 vzhľadom na procesné štádium odvolacieho konania, v ktorom nie je zrejmé, či krajský súd dosiaľ pristúpil k meritórnemu prejednaniu veci.

12. Ústavný súd v tejto súvislosti nespochybňuje svoj názor, že konanie súdu druhej inštancie je v rámci civilného sporového procesu koncipované takým spôsobom, že odvolací súd môže a nemusí vo veci nariadiť odvolacie pojednávanie, čím zákonodarca sledoval práve rýchlosť, efektívnosť a hospodárnosť odvolacieho konania, a teda ak odvolací senát rozhoduje o odvolaní bez nariadenia pojednávania, nemožno iba z tohto dôvodu časový úsek v danej situácii od podania odvolania (keď začína odvolacie konanie), resp. od dôjdenia spisu odvolaciemu súdu (keď začína konanie na odvolacom súde) do konečného rozhodnutia súdu druhej inštancie označiť ako „nečinnosť“ (m. m. I. ÚS 35/2021, I. ÚS 64/2022). Ak tak krajský súd koná ako súd odvolací, jeho úlohou je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, a napriek tomu, že spravidla nevykonáva procesné úkony [§ 378 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] a ani nie je povinný nariadiť pojednávanie (§ 385 CSP), neznamená to, že sa vecou nezaoberá a že je v odvolacom konaní úplne nečinný (I. ÚS 411/2020, IV. ÚS 75/2023).

13. V zmysle judikatúry ESĽP však ústavný súd posudzuje namietané porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vždy s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu.

14. V správaní sťažovateľov neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania. Povaha veci si z hľadiska jej významu pre sťažovateľov nevyžaduje osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti jeho rozhodovania. Pre sťažovateľov má výsledok konania o neplatnosť dobrovoľnej dražby s presahom na konanie o vypratanie bytu nepochybne význam, avšak nejde o typ konania priorizovaného v zmysle judikatúry ESĽP (rodinné veci, pracovnoprávne spory, veci týkajúce sa osobného statusu sťažovateľa a pod.).

15. Výrazný podiel na nepriaznivom stave vybavovania dotknutej veci má krajský súd. Predmetom ústavnoprávneho prieskumu je odvolacie konanie začaté doručením odvolania 3. januára 2023. Spis bol krajskému súdu predložený 21. marca 2023, pričom po zaslaní výzvy sťažovateľom na doručenie originálu plnej moci v máji 2023 bol krajský súd až do apríla 2026 vo veci nečinný takmer tri roky.

16. V tejto súvislosti ústavný súd zohľadnil aj celkovú dĺžku konania, ktoré sa začalo na okresnom súde v roku 2018 a prebieha viac než sedem rokov na dvoch stupňoch sústavy súdov, čím prevyšuje ústavným súdom (vychádzajúcim z judikatúry ESĽP) akceptovateľnú dĺžku konania v civilných veciach na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci.

17. Ako už ústavný súd opakovane vyslovil, sú mu známe organizačné aj personálne problémy všeobecných súdov (súvisiace sčasti aj s tzv. súdnou mapou), na ktoré vo vyjadreniach k ústavným sťažnostiam poukazujú, no na druhej strane je potrebné uviesť (a ústavný súd to v zmysle už svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje), že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky na riadny výkon spravodlivosti a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu práv sporových strán (m. m. I. ÚS 693/2024, IV. ÚS 564/2024).

18. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľov, kvalifikoval dlhodobú (v trvaní takmer troch rokov) nečinnosť krajského súdu ako relevantné prietahy a deklaroval ich porušenie (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Vychádzajúc z vyjadrenia krajského súdu doručeného ústavnému súdu 14. apríla 2026, nebolo v čase meritórneho prerokovania ústavnej sťažnosti napadnuté konanie vedené krajským súdom právoplatne skončené. Ústavný súd preto v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom prikázal krajskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) konať v predmetnej veci bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

20. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti navrhujú, aby im ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 4 000 eur (sťažovateľ 1), resp. 2 000 eur (sťažovatelia 2 a 3). Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal primárne na dĺžku napadnutého odvolacieho konania v kontexte trvania konania ako celku a na svoju rozhodovaciu činnosť v obdobných veciach (napr. I. ÚS 10/2026, I. ÚS 182/2024, I. ÚS 323/2023). V okolnostiach prerokovanej veci preto považoval za primerané priznať sťažovateľovi 1 finančné zadosťučinenie 1 500 eur a sťažovateľkám 2 a 3 po 750 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti ich návrhu nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 2 067,83 eur (bod 4 výroku nálezu).

23. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2026 je 396,50 eur a hodnota režijného paušálu je 15,86 eur. Základná sadzba odmeny sa pri zastupovaní druhého a ďalšieho sťažovateľa znižuje o 50 % (§ 13 ods. 2 vyhlášky), teda na 198,25 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2026 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Spolu tak náhrada trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby u troch sťažovateľov predstavuje 1 681,16 eur. Právny zástupca sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 23 %.

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu